

ХАРАКТЕРИСТИКА КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Мамонтова О. Л.¹, Совко Н. М.²

¹Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

²Комунальний заклад «Вінницький фізико-математичний ліцей № 17»

Анотація. У статті ми розглянули основні ключові компетенції, необхідні учням початкової школи. Формування життєвих компетенцій у дітей є значущим фактором адаптації до соціальної дійсності, що обумовлено потребою в самоствердженні, самовизначенні, самореалізації; включає формування і розвиток соціально-значущих якостей особистості, що сприяють спілкуванню, розвитку соціальних умінь і навичок, засвоєння соціальних ролей, придбання умінь у сфері міжособистісних відносин, що зумовлює майбутній успіх чи невдачу в життєвих ситуаціях.

Вступ. Зміни, що відбуваються в різних сферах життя показують, що в сучасних реаліях освіченість людини характеризується його здатністю і готовністю до самостійного вирішення проблем, самовиховання, саморозвитку, самонавчання на протязі усього життя.

Як наголошують більшість авторів [2, 4, 5] у дітей молодшого шкільного віку необхідно формувати не тільки академічні знання, спрямовані на вміння, навички і безпосередньо знання, а й життєві компетенції, пов'язані з формуванням цілісного, соціально орієнтованого погляду на навколишню дійсність, початковими навичками адаптації в динамічно розвиваючому світі.

Автори у своїх дослідженнях [2, 4, 6] притримуються думки, що формування життєвих компетенцій є головним пріоритетом для учнів шкіл, тому що для дитини, як правило, важливо не тільки оволодіння академічними знаннями, вміннями і навичками, а й розвиток життєвого досвіду, можливості стати більш активним, незалежним і пристосованим в реальному повсякденному житті.

Більшість фахівців зазначають [2, 3, 5], що структура життєвих компетенцій включає в себе життєві цінності, соціально-побутові орієнтації, особистісну позицію, навички успішного життєустрою і взаємодії з іншими людьми, знання і розуміння значень оточуючих речей, уміння ними користуватися.

Плеяди авторів наголошують [1, 4], що володіння необхідними життєвими компетенціями, які забезпечують успішну взаємодію з однолітками і дорослими, здатність,

вибудовувати свої відносини, з найближчим соціальним оточенням надзвичайно важливі для дитини, їх формування має відбуватися в найбільш чутливих періодах розвитку.

Формування компетентностей учнів на сьогоднішній день однією з найбільш актуальних проблем освіти.

Мета дослідження – проаналізувати значення компетенцій для молодших школярів необхідних в процесі навчання та життєдіяльності, виділити основні функції компетенцій на підставі вивчення їх ролі і місця в процесі навчання молодших школярів.

Методи дослідження – теоретичний аналіз та узагальнення спеціальної наукової і методичної літератури з проблеми дослідження, узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Компетентність - сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), обумовлених досвідом його діяльності в певній соціально і особистісно-значущій сфері.

Початкова освіта учня буде якісною тільки при важливій умові, якщо вона рухається в двох напрямках: освоює адаптовану основну освітню програму початкової загальної освіти і просувається в області формування життєвих компетенцій. Так, наприклад, оцінюючи предметні результати, з усього набору оцінок слід вибирати такі, які стимулювали б навчальну і практичну діяльність учнів, надавали б позитивний вплив на формування життєвих компетенцій

Структура життєвих компетенцій включає в себе життєві цінності, соціально-побутові орієнтації, особистісну позицію, навички успішного життєустрою і взаємодії з іншими людьми, знання і розуміння значень оточуючих речей, уміння ними користуватися.

У стандарті для дітей вказані наступні компоненти життєвих компетенцій, які оцінюються по ходу і після закінчення навчання в освітній установі: розвиток адекватних уявлень про власні можливості і обмеження, здатність вступати в комунікацію з дорослими і учнями з питань створення спеціальних умов для перебування в школі; оволодіння соціально-побутовими навичками, які будуть використовуватися дитиною в повсякденному житті; оволодіння практичними навичками комунікації; диференціації і осмислення картини світу і її тимчасово-просторової організації; осмислення свого соціального оточення і освоєння відповідних віку системи цінностей і соціальних ролей; знання і дотримання норм здорового способу життя [3, 4].

Перелічимо основні функції компетенцій, які виділені А.В. Хутірських [6] на підставі вивчення їх ролі і місця в процесі навчання молодших школярів:

1) відображати соціальну затребуваність на молодих громадян, підготовлених до участі в повсякденному житті; 2) бути умовою реалізації особистісних смислів учня в навчанні, засобом подолання його відчуження від освіти; 3) ставити реальні об'єкти навколишньої дійсності для цільового комплексного застосування знань, умінь і способів діяльності; 4) ставити досвід предметної діяльності учня, необхідний для формування у нього здатності і практичної підготовленості у ставленні до реальних об'єктів дійсності; 5) з'єднувати теоретичні знання з їх практичним використанням для вирішення конкретних завдань; 6) представляти собою інтегральні характеристики якості підготовки учнів і служити засобами організації комплексного особистісно і соціально значимого освітнього контролю.

З точки зору багатьох авторів, формування життєвих компетенцій, навчання життєво важливим навичкам, необхідно, з наступних причин: соціально-психологічне здоров'я забезпечує адаптивність особистості до соціального середовища, є основою її емоційної стабільності, сприйнятливості до соціального досвіду і знань адекватної поведінки; різного роду проблеми можуть виникнути на тлі неадекватної поведінки, причиною якої часто служить відсутність знань про норми і правила, а також навичок соціальної поведінки. У подібній ситуації дитина не може успішно долати життєві труднощі і пов'язані з ними стреси. Дослідники вважають, що важливо налагодити адекватні міжособистісні взаємини учнів у колективі, підвищити їх комунікабельність, зміцнити повагу до оточуючих і почуття власної гідності, скорегувати власну поведінку [4].

Висновки. Отже, формування життєвих компетенцій у дітей є значущим фактором адаптації до соціальної дійсності, що обумовлено потребою в самоствердженні, самовизначенні, самореалізації; включає формування і розвиток соціально-значущих якостей особистості, що сприяють спілкуванню, розвитку соціальних умінь і навичок, засвоєння соціальних ролей, придбання умінь у сфері міжособистісних відносин, що зумовлює майбутній успіх чи невдачу в життєвих ситуаціях.

Список використаної літератури

1. Голуб Г.Б., Коган Е.Я., Прудникова В.А. К вопросу об оценке метапредметных результатов в общем образовании. Педагогика. Вопросы теории и практики. 2017. № 3 (7). С. 19—24.
2. Давыдова Е.Ю., Сорокин А.Б. Жизненные компетенции в контексте планирования обучения детей с расстройствами аутистического спектра. Психологическая наука и образование. 2016. Т. 21. № 3. С. 120—130.

3. Дяченко А. Теоретичний аналіз поняття «технологічна компетентність педагога». Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. Випуск 8. Частина 2. С. 53-59.

4. Ольга Хома., Оксана Ліба. Формування компетентностей у молодших школярів в контексті сучасних освітніх реформ. Освітологічний дискурс, 2018, № 1-2 (20-21).

5. Смолонская А. Н. Основные показатели формирования жизненных компетенций у детей младшего школьного возраста как фактор адаптации к окружающему миру. Вестник Костромского государственного университета. Серия: Педагогика. Психология. Социокинетика, 21 (3)., 2015, С. 25-28.

6. Хуторской А.В. Ключевые компетентности как компонент личностно-ориентированной парадигмы. Народное образование. 2003. № 2. С. 58–64.

СПОРТИВНІ ІГРИ, ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЛЕГКОАТЛЕТІВ

Мірошніченко В. М., Жуковський Л. Г.

Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського

Анотація. Загальна фізична підготовка для бігуна на середні дистанції є своєрідним фундаментом на основі якого надбудовуються інші компоненти підготовки. Традиційно у арсеналі загальної фізичної підготовки бігуна велике різноманіття засобів і методів, широкий арсенал вправ із різних видів спорту. У сучасній науковій літературі інформації про ефективність застосування спортивних ігор, як засобу удосконалення фізичних якостей важливих для бігуна на середні дистанції обмежена кількість. Використання спортивних ігор у процесі підготовки бігунів на середні дистанції урізноманітнить тренувальний процес, сприятиме підвищенню рівня фізичних якостей, які мають як визначальний вплив на результат у стаєрських дисциплінах, так і фізичних якостей які мають допоміжний вплив.

Вступ. На етапах початкової та базової підготовки бігуна на середні дистанції загальна фізична підготовка займає одну з провідних ролей. Традиційно у арсеналі фізичної підготовки легкоатлета широкий арсенал вправ із різних видів спорту [1, 3, 6]. Використання спортивних ігор у процесі підготовки бігунів на середні дистанції урізноманітнить тренувальний процес, сприятиме підвищенню рівня фізичних якостей, які мають як